Lieta Nr.6700142
SKA – 1000/2013

LĒMUMS

Rīgā 2013.gada 17.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore I.Skultāne
senatore V.Kakste
senatore R.Vīduša

rakstveida procesā izskatīja SIA „Agrarspeed Scan – Baltic" blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2013.gada 23.augusta lēmumu par atteikšanos pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Grobiņas novada domes (turpmāk – dome) 2013.gada 25.jūlija lēmumu Nr.16, izskatot pieteicējas SIA „Agrarspeed Scan – Baltic" iesniegumu, nolemts, ka pašvaldības kompetencē nav pieņemt lēmumu, ar kuru apstiprinātu, ka ar Medzes pagasta zemes komisijas 1997.gada 9.aprīļa lēmumu Medzes pagasta zemesgrāmatas nodalījumā noteiktais ieraksts „ceļš – 0,5 km" (turpmāk – apgrūtinājums) vairs neapgrūtina nekustamo īpašumu un tādējādi ir dzēšams.

Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot atcelt domes lēmumu un uzlikt pienākumu domei izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu.

[2] Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar 2013.gada 23.augusta lēmumu atteicās pieņemt pieteikumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu. Rajona tiesas tiesneses lēmums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Lemjot par pieteikuma pieļaujamību, jāvērtē, vai dome, izdodot pieteicējas lūgto lēmumu, rīkotos publisko tiesību jomā.

[2.2] Izvērtējot domes lēmumu kopsakarā ar pieteikumā norādīto, secināms, ka pieteicējas mērķis, vēršoties tiesā ar konkrēto pieteikumu, ir panākt, lai pašvaldība izdotu lēmumu, ar kuru noteiktu, ka no zemesgrāmatas ir dzēšams apgrūtinājums. Proti, pieteicēja vēlas panākt noteiktā ceļa servitūta dzēšanu un uzskata, ka tam nepieciešama domes piekrišana, ko pieteicēja vēlas saņemt, iesniedzot tiesā konkrēto pieteikumu.

[2.3] Senāta judikatūrā atzīts, ka strīdi par servitūtiem ir civiltiesiski un tie nav pakļauti administratīvajai tiesai. Servitūtu nevar ne nodibināt, ne dzēst ar administratīvo aktu, jo tā būtu nepamatota valsts varas iejaukšanās civiltiesiskajās attiecībās.

Pašvaldību kompetence attiecībā uz īpašumu apgrūtinājumu – servitūtu nodibināšanu – beidzās ar privatizācijas procesa pabeigšanu, kas attiecībā uz konkrētajā lietā minētajiem īpašumiem noslēdzās ar to reģistrāciju zemesgrāmatā.

Tomēr, neraugoties uz minēto, pašvaldībām nekad normatīvajos aktos nav tikusi piešķirta tiesība izbeigt vai dot piekrišanu, lai izbeigtu nodibinātu un zemesgrāmatā nostiprinātu ceļa servitūtu, kas atrodas uz privātīpašnieka zemes un kalpo par labu citam privātīpašumam. Nav konstatējama neviena tiesību norma, kas uzliktu pienākumu pašvaldībai dot piekrišanu zemesgrāmatā nostiprināta servitūta dzēšanai.

Pamats ieraksta grozīšanai par servitūta tiesību izbeigšanos var būt tiesisks darījums (pušu vienošanās) vai tiesas spriedums. Līdz tam zemesgrāmatā reģistrēts ceļa servitūts ir saistošs abām pusēm.

Tā kā ceļa servitūtu nodibināšana un izbeigšana ir civiltiesisks jautājums, strīdi, kas ar to saistīti, izšķirami vispārējās jurisdikcijas tiesā civilprocesuālā kārtībā. Šādi strīdi nav izskatāmi administratīvajā tiesā.

Tiesu informācija sistēmā redzams, ka Liepājas tiesā ierosināta civillieta par ceļa servitūta nodibināšanu (precizēšanu) par labu prasītājas īpašumam, savukārt pieteicēja šajā lietā ir atbildētāja un turklāt iesniegusi pretprasību ar identisku saturu administratīvajā tiesā iesniegtajam pieteikumam. Līdz ar to secināms, ka jautājumu par servitūta izbeigšanu pieteicēja var risināt minētās tiesvedības ietvaros.

[2.4] Personas tiesības vērsties tiesā pati par sevi nenoteic iestādes norāde par pārsūdzēšanas tiesībām.

[3] Par rajona tiesas tiesneses lēmumu pieteicēja iesniedza blakus sūdzību, norādot tālāk minētos apsvērumus.

[3.1] Apgrūtinājums nav nodibināts nevienai personai vai īpašumam par labu. Līdz ar to šāds apgrūtinājums nav un nevar tikt uzskatīts par ceļa servitūtu Civillikuma izpratnē. Lietā ir strīds par to, vai ceļa izveidošana nekustamajā īpašumā ir pamatoti noteikta ar pašvaldības lēmumu.

[3.2] Pieteicējs nelūdz ceļa servitūta nodibināšanu vai izbeigšanu, bet gan lūdz atcelt domes lēmumu un izdot administratīvo aktu, ar kuru dome apstiprinātu, ka ceļš vairs neapgrūtina nekustamo īpašumu.

Motīvu daļa

[4] Izvērtējot lietā esošos materiālus, rajona tiesas tiesneses lēmumā un pieteicējas blakus sūdzībā norādīto, Senāts konstatē, ka pieteicēja nav apmierināta ar to, ka zemesgrāmatā atzīmes veidā ierakstīts apgrūtinājums. Tādējādi strīds faktiski ir par ierakstu zemesgrāmatā un arī par šī ieraksta saturu. Proti, vai tas ir servitūta ceļš vai tomēr citas nozīmes ceļš. Jautājumi, kuri ir saistīti ar ierakstiem zemesgrāmatā, ir privāto tiesību jautājumi un tādējādi nav risināmi administratīvā procesa kārtībā.

Rajona tiesas tiesnese pareizi secinājusi, ka pašvaldību kompetence attiecībā uz īpašuma apgrūtinājumu – servitūta nodibināšanu – tiesību normās bija paredzēta tikai zemes reformas laikā. Savukārt attiecībā uz apgrūtinājuma, kas ierakstīts zemesgrāmatā, izbeigšanu pašvaldībām normatīvajos aktos nekad nav bijusi noteikta tiesība izbeigt vai dot piekrišanu, lai izbeigtu zemesgrāmatā nostiprinātu ceļa servitūtu, kas atrodas uz privātīpašnieka zemes.

[5] Ieraksts par apgrūtinājumu zemesgrāmatā izdarīts, pamatojoties uz Medzes pagasta zemes komisijas 1997.gada 9.aprīļa lēmumu, ar kuru zemes reformas laikā fiziskajai personai piešķirta zeme īpašumā par samaksu un vienlaikus īpašumam noteikts apgrūtinājums –servitūta ceļš – 0,5 km (*sk. lietas 9.lpp.*). Minētais zemes komisijas lēmums nav pārsūdzēts un šobrīd arī vairs nav pārsūdzams. Līdz ar to nepamatota ir pieteicējas norāde, ka izskatāmajā lietā ir strīds par to, vai apgrūtinājuma izveidošana nekustamajā īpašumā ir pamatoti noteikta ar pašvaldības lēmumu. Zemes komisijas lēmuma pamatotību administratīvajā tiesā vairs nav iespējams izvērtēt, jo lēmums vairs nav pārsūdzams. Kā jau iepriekš minēts, konkrētajā gadījumā šobrīd var būt tikai strīds par attiecīgo ierakstu zemesgrāmatā, tā saturu un pamatotību, kas jārisina civiltiesiskā kārtībā.

[6] Ievērojot minēto, konkrētajā gadījumā pašvaldības kompetence izlemt pieteicējas lūgumu par to, ka zemes komisijas noteiktais apgrūtinājums vairs neapgrūtina pieteicējas īpašumu un tādējādi ir dzēšams ieraksts zemesgrāmatā, neizriet arī no likuma „Par pašvaldībām" 14.panta otrās daļas 1.punkta, uz kuru norādījusi zemesgrāmatu tiesnese, atstājot pieteicējas nostiprinājuma lūgumu daļā bez ievērības un uz kuru savu lūgumu domei pamatojusi pieteicēja.

[7] Rajona tiesas tiesnese ir nonākusi pie pareiza secinājuma, ka konkrētā lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

nolēma

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2013.gada 23.augusta lēmumu, bet SIA „Agrarspeed Scan – Baltic" blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore I.Skultāne
Senatore V.Kakste
Senatore R.Vīduša